

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadna vrstice, če se natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Shod volilcev na Črni gori pri Ptuj.

(Konec.)

5. Nemčija, Italija in Avstrija so sklenile trozvezo med seboj; ako jedna poviša število vojakov, mora to storiti tudi druga. Nemčija povišuje vedno, torej moramo tudi mi to storiti; zato pa je treba novih kanofov, pušk itd. Nemci in Kranjci so vse dovolili, jaz pa sem se branil; tako so stroški vzrasli na 60 milijonov. Kaj so dobili Slovenci za to?

6. V Trstu je plovno društvo, ki se imenuje Lloyd; dobilo je slednje leto dva milijona gold. iz državne podpore; pri društvu so sami židje; društvo je prišlo na boben, le akcijonarji niso prišli; država jej je podarila 30 milijonov, in jednaki Dunajski 20 milijonov; torej obema vkup 50 milj., da bi si pomagali. Kaj pa so dali Slovencem? Za nas nimajo nič denarja, akoravno plačujemo toliko stibre.

7. Nekdaj je bil srebrn denar brez srebra; zdaj pa je zlat brez zlata; mi imamo zlato veljavo. Ogerski minister Weckerle je to povzročil. Dokler je bilo srebro kaj prida, imelo je nadavek (ažijo); takrat je bilo žito najdražje. Država ima 4000 milijonov dolga; dolžna pisma pa imajo tujci na Angleškem itd. tisti dobivajo obresti, bili so s papirnatim denarjem zadovoljni, saj gre denar nazaj v Avstrijo, živina, žito itd., pa iz Avstrije; ko je pa postalo srebro slabo, začele so obresti padati; 150 gld. srebra je vredno 100 gld.; kapitalisti so se bali in rekli so, nam kapitalistom se mora pomagati. Pridobili so ogerske ministre; židovski časniki so zagnali hrup; — in to je bilo sumljivo; — vlada je vzela na posodo 180 milijonov in nakupila 312 milj. zlata. Slovani so bili proti. — Prej se je izvažalo več blaga iz Avstrije, kakor zdaj. Krona bi morala veljati 50 kr. ali vredna je le 35 kr. To so nasledki zlate veljave; ali huje še bo, ker so sklenili slabe nagodbe z Italijo gledé vina, z Nemčijo gledé železa, z Rusijo gledé zrnja in živine. Pri prihodnjih volitvah bode po vsej Avstriji donel klic: proč z zlatom!

8. Koroški Slovenci so največji siromaki, ker nimajo nobenega poslanca; njih šole so razven dveh vse nemške; potegovali so se slovenski poslanci za-nje; ali na Dunaju nič ne storiijo; torej bo zopet treba povzdigniti glas.

Kar se tiče sodnij, smo to dosegli, da morajo sodišča vsprejeti vse vloge v slovenskem jeziku, in da se mora v tem razpravljati; ali jaz sem povedal, da sodniki tega nečejo.

Pravico imamo slovenske nadpise zahtevati po mestih, pri oblastnijah, pečate na poštah itd. Ali vi sami morate tudi to storiti; proč torej z napisi: Gasthaus, Kleidermacher, Gemischtwaarenhandlung itd.; ako

vidijo to tujci, pravijo, da je po vsej deželi vse »dajč«, minister pa jim pritrdi; torej to ni malenkost.

Končno je g. poslanec izrekel svoje veselje, da je došlo toliko možakov; to kaže, da razumete pomen takih shodov, in da ljubite svojo lepo domovino; trudimo se in delajmo vsi složno za njen blagor; Bog čuvaj in ohrani jo!

Zbrana množica je jako pazljivo poslušala poročilo g. poslanca, pogostoma pritrjevala mu in na zadnjič gromovito ploskala.

Potem se pritoži g. Korenjak od Sv. Barbare v Halozah o nasadih na Borlu in o eksekutorjih, rekoč, da je premalo učiteljev na omenjenih nasadih, eksekutorjev pa preveč na kmetih.

Naposled smo še povprašali g. poslanca zaradi novega deželnega šolskega nadzornika Linhart; g. poslanec nam je obečal, da bode ministra zategadelj interpeliral in terjal dva oddelka pri deželnem šolskem svetu, slovenskega in nemškega.

Na to završi župan g. Kranjec zborovanje, kličoč trikratno živio presvetlemu cesarju, čegar slika je visela v dvorani, zahvali se iskreno gg. poslancema za njiju trud in obljubi, da jima bodo volilci vedno udani. Ostali smo še vkup nekaj časa; vstile so se napitnice na gg. poslanca, na zavedno kmetsko ljudstvo, na narodno učiteljstvo; peveci so pa navdušeno peli narodne pesmi. — Ta shod nam ostane v trajnem spominu, ker nam priča, da je naš narod probujen, in da bode stal za svojima poslancema nepremično, kakor Gora, naj pride, karkoli hoče. Naš narod ne dovoli razpora med svetnim in duhovnim stanom, proč s takimi, ki delajo svajo in neslogo v domovini naši!

Črnogorski.

Národna slavnost v Gornji Radgoni.

Pokanje topičev je dne 16. t. m. zgodaj naznanjalo, da je napočil dan, ko se uresniči dolgoletna želja Gornje-Radgonskih narodnjakov. Topiči so naznanjali, da se je porodilo dete, od vseh že komaj pričakovano kmetsko bralno društvo. Komaj je solnce izšlo izza gor, obetajoč lep dan, že so raz Škerlecevo gostilno zavihrale cesarske in slovenske zastave. Na vrtu dvigal se je visok mlaj z mogočno trobojnico, oznanjujočo daleč okrog, da se bode tu vršila slovenska slavnost.

Kmaló v jutro so se že začele gostilniške sobe polniti ljudij, ki so s prazničnim veseljem ogledovali lepe dekoracije. Celó orehovskega preroka je gnala radovednost v zborovalno sobo in strupeno je ogledoval slovenske zastavice in razne napise. Bračko je pred tednom po okraju prerokoval, da nič ne bo iz bralnega dru-

štva; ali močno se je varal. Kajti preteklo nedeljo vršila se je ustanovna slavnost v takem obsegu in s tolikim sijajem, kakoršnega nikdo ni pričakoval. Osnovni odbor je storil v resnici velikanske priprave in res priredil slavnost, kakoršne Gornja-Radgona še ni videla.

Ob 10. uri pripeljala se je z vlakom osem mož broječa godba pod vodstvom g. Vaude iz Svetinj. Kmalu potem so začeli prihajati z vseh strani lepo okrašeni vozovi in opoldne vladalo je že živahno gibanje v gostilni in na cesti. Ko so pa večernice minole in se je bližal čas otvoritve, bili so gostilniški prostori in vrt do cela napolnjeni. Ljudstvo se je kar trlo in željno pričakovalo začetka.

Po prihodu Ljutomerskega vlaka, ki je pripeljal neštevilno gostov, med temi Cvenske tamburaše, Ljutomerski mešani zbor, Malonedeljske pevce itd., vršil se je v zborovalni sobi občni zbor. Predsednik osnovnega odbora otvoril ga je s pozdravom gostov in zdravico na cesarja, ter pozdravil vladnega komisarja. Na to je poročal tajnik o delovanju osnovnega odbora in pojasnjeval pravila. V odbor bili so potem z vsklikom voljeni sledeči gg.: Notar Oton Ploj, predsednik, kaplan Fran Moravec, podpredsednik, dr. Franjo Pikl, tajnik, kaplan Jakob Kosar, knjižničar, kmet Janez Pelcl, blagajnik, kmet Franjo Kavčič, odbornik in kot namestnika kmet Martin Roškar ter Janez Milar. S tem se je zaključil občni zbor in se je začela na prostornem vrtu prosta zabava.

Po pozdravu vseh udeležencev in posameznih oddelčnih gostov, nastopil je slavnostni govornik gosp. D. Hribar. Govoril je zelo navdušeno o namenu in važnosti bralnih društev ter dokazoval, da so bralna društva važni činitelji v našem napredovanju. Po tem govoru vrstilo se je petje, tamburanje, godba, napitnice itd. in zavladovalo je v celi družbi občno veselje. Posebno je ljudstvo zanimala tamburaška godba, katera je bila vedno pohvaljena in so se morale posamezne točke večkrat ponavljati.

Ravno tako je vzbudilo pri poslušalcih pozornost petje mešanega zbora Ljutomerskega, kateremu se je dajalo zaslužen priznanje. To vam je pa tudi petje, kakoršnega je malokdaj slišati! To milo in nežno petje je dalo gospodu Hribarju povod, da je vnovič ustal ter govoril napitnico narodnemu ženstvu.

Tej napitnici sledila je cela vrsta drugih. Tako je napil g. Vračič kot zastopnik Negovskega bralnega društva razvoju in napredku Gornje-Radgonskega, g. Ilesič iz St. Jurija govoril je o dveh dragih stvareh, kateri ima Slovenec in kateri si hoče ohraniti, namreč o veri in narodnosti. Gospod Korošec iz Biserjana napil je složenemu delovanju med duhovnim in posvetnim razumnostvom. In še mnogo drugih govornikov se je oglasilo s krepkimi govori ter ljudstvo navduševalo in razveseljevalo. Tako je pretekel popoldan in se bližal mrak. A ljudstvo, katerega je bilo v začetku veselice gotovo nad 2000, ostalo je vstrajno do poznega večera na prostoru ter pazljivo in z radostjo poslušalo krasno petje, godbo in govore.

To je bil v resnici nekaj tabor. Tako obilne udeležbe se osnovni odbor ni nadejal. Priskrbel je miz in sedežev le za kacic 500 oseb. Zatorej je moralo sto in sto oseb ostati brez sedeža; a da je tako množica v kljub temu ostala vendar vstrajna in do poznega večera sledila poduku in zabavi, to nam je dokaz, da je naše ljudstvo v svojem jedru nepokvarjeno in vkljub vsemu hujskanju še vedno blagim čustvom pristopno. To nas navdaja tudi z nadejo na boljšo bodočnost v našem okraju.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Kosar modroslovec in bogoslovec.

„Modrost sem ljubil in izvolil od svoje mladosti, in trudil sem si jo dobiti za nevesto, in bil sem ljubitelj njene lepote“. (Modr. 8, 2.)

Po dokončanih latinskih šolah podal se je Kosar v belo Ljubljano v modroslovske šole. To je bilo v jesen l. 1840. Srečen človek, kateri modrost ljubi od svoje mladosti! On voli vse pripravne pripomočke, da doseže svoj smoter, a opušča vse, kar bi mu moglo preprečiti njegove namene. V tem pomenu bil je Kosar res modroslovec. Kosar se od mladih nog čuti poklicanega v duhovski stan, in torej se vedno bolj zvesto nanj pripravljati in se skrbno ogiblje vsega, kar bi mu utegnilo vzeti milost poklica ali ugreniti veselje do duhovskega stanu.

Gori že smo nekaj spregovorili o prijateljstvu, in zopet tukaj povdarjamo, da je srečen mladenič, ki najde pravega prijatelja. Sicer ne razodevaj svojega srca vsakemu človeku; vendar blagor ti, če imaš dobrega prijatelja, več od zlata je vreden. Dva namreč bolj varno hodita po poti čednosti, in lep izgled prijatelja potegne ljubljenege tovariša za seboj, da ne zaostaja. Prijatelj zedinjena molitev je močnejša in nju napor zoper vsakojake zapreke so srčnejši. V britki uri preloži prijatelj pol svoje nadloge na ramena svojega prijatelja in v solčnih dnevih podvoji si veselje, ker ga deli s svojim tovarišem. Med devetimi rečmi, katere modri mož v sv. pismu visoko čišla, imenuje torej tudi „človeka, ki je tako srečen, da je našel pravega prijatelja“. ¹⁾

Kosar se v Ljubljani družil le s ponižnimi, priprostim in krepostnimi dijaki, lagodnih ve se pa vedno in povsodi lepo ogibati. Zlasti pa se njegovemu srcu prikupi sošolec njegov J. Köstl. ²⁾ Oče njegov bil je v Ljubljani mestni uradnik in je bila njegova obitelj v mestu na najboljšem slovesu. V to hišo zahajal je Kosar. Pobožna hišna mati in gospa je bila čez vse srečna, in ni mogla Boga dosti zahvaliti, da je njenemu ljubljenu sinku poslal tako blagega in dragega prijatelja, kakor je bil Kosar. Materino oko je namreč precej pregledalo mladeniča ter slutilo čisto njegovo dušo in zlato njegovo srce.

Rajni prelat ni mogel prehvaliti veselih ur, ki jih je preživel v tej hiši. Ondi mu prosti čas prijazno teče, ker prijateljski njih pogovori imajo le vzvišene predmete. Nikdar pa hišna gospa ni bila tako zgovorna, kakor če je govorila o lepoti duhovskega stanu in v podlosti posvetnega veselja, da bi srca svojih ljubljencev prav razgrela ter vnela za duhovski stan. Pa Kosar ni hodil se le razvedrit v to gostoljubno hišo, nego je tudi z njimi molil, prejemal sv. zakramente in še druge pobožnosti z njimi obhajal.

Kosar in Köstl ostala sta si vse dni svojega življenja iskrena prijatelja. To nam kaže neki prigodek poznejših dnij, ki ga mar smemo tukaj vplesti. Ko je Kosar služil na svoji prvi kaplaniji v Poličanah, obišče ga ondih njegov prijatelj Köstl s svojo materjo. To je bilo kaj veselo svidenje. Bila je ravno nedelja. Kosarja kliče zvon v cerkev in njegova gosta ga spremljata, da zadostita cerkveni zapovedi. Kosarja je na tišem skrbelo, kako bo njegov prijatelj in duhovni brat sodil o njegovi pridigi. To je Kosar precej zvedel. Köstl ga nam-

¹⁾ Preg. 25, 12.

²⁾ J. Köstl pozneje mestni kaplan in župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani.